

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 3. Apud Calchaquinos sedes Societatis restituitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

ritatem quærens, spoliū pudoris spōso candido & rubicundo oblatum venit. Impotentē noxiāque verecundiā sacrilegē celaverat jamdiu Sacerdotes nefanda quædam facinora vir impius, nec in animum inducebat se illa posse aliquando detegere. Cūque ideo bona, quorum Christi beneficiō hæredes sumus, adipisci desperaret, præsentibus tantum inhiabat. Coronabat se defloratarum virginum veneris rosis, & nullum matronarum pratium, quod non lubricè pertransiret, relinquebat. Et si quandoque sibi resisti sentiret, quominus libidine destinata frueretur, dæmone pro lenone utebatur; cui, pro lenocinii mercede, animam nefariè despondebat. Hoc hominis monstrum unā vice tantum alloquutus è Patribus unus, reperit, cœlitus immisā cogitatione, velle respiscere: audiit itaque reum scelera sua explicantem, tanto cum animi dolore, ut illi non dubitaret spem veniæ certam facere, & exemplis ostendere talia subinde permitti à Deo Optimo Maximo, ut patefaciat divitias bonitatis suæ. In Sancti Michaëlis urbe multi Æthiopes sub conditione reloti sunt; quorum unus interrogatus à nostris, num intellexisset quid secum factum fuisset, cū Angolæ baptizaretur, respondit se nequaquam intelligere potuisse, quod aliā quàm Angolanā linguā Sacerdotes uterentur: & sic non frustra denuō lotus est Æthiops. Currus, quo è nostris unus vehebatur, in spinetum sylvestre impexit, in quo Indum animam vix jam trahentem cū reperisset, hominem solatus est spe potiundæ beatitudinis, ad quam indubiè invitari videbatur hoc non fortuito, sed à Superis disposito casu. Agnoscens æger Cœli beneficium, animam confessione purgavit, quam sub noctem ejusdem dici felicissimè benefactori suo reddidit. Eandem urbem, vicinaque loca infestabat infamis præstigiator, cui mos erat in obviis pagis muscolo stramineo se includere, è quo quotquot eò loci aderant, suo quemque nomine, quamvis nullum nosset, compellebat, dictitans se à Deo missum, ut solatio mœstis foret, & dubiis consilio. Mentiebatur se grandinum & pluviae patrem, suaque ope triticum maturescere, per se morbos creati, curarique. Quibus erratis ut irretiret simplices animos, in speciem sana quædam monita intermiscibat; amandum nempe esse Deum, preces fundendas, & hujusmodi similia; quam pietatem, si Superis placet, potitatione terminabat. Postremò amuleta mortifera contra morbos grandinemque distribuebat, omnibus auditoribus severè injungens, ne Partibus è Societate Jesu, quæ abs se facta dictaque fuerant, revelarent; alioquin pœnam loquacitatis luituros. Nostrorum tamen operâ plurimi, his incantationibus illaqueati, saniori timore perculli, malum commercium abjurarunt, & peccata confessi, pernicioso homini se subtraxerunt. Ex hoc Collegio excursum ad pagos fructuosissimè, quod idem factitatum est ab aliis Collegiorum excursoribus; quarum excursionum nobilissimæ fuerunt ad Calchaquinos Abiponesque.

*Vir effraus
domissa.*

*Æthiopes
reloti.*

*Ægri fortuito
reperi
feliciter mori.*

*Præstigiato-
rio artibus
falsis.*

SANCITA pace inter Tucumanos Calchaquinosque, Philippus Albornosius Ægidii Cardinalis frater, Tucumania Præfectus, ab Didaco Boroâ Provinciali anno proximè elapso petierat, ut ad Calchaquinos vallem Deo Regique Catholico conservandam Socii postliminiò mitterentur. Satis enim apparebat sine operâ Societatis diuturnam pacem esse non posse. Approbato Prætoris consilio, Didaci Boroæ jussu Ferdinandus Torreblanca, & Petrus Patricius, in Londinensium paludem lustratione degentes, per Diaguitas sanguine & linguâ Calchaquinis affines, in designatam provinciam ingredi statim tentarunt. Frustra tamen: nam omnes aditus aut Diaguitarum offensione, aut itinerum periculis, interclusi erant: coactique sunt ad urbem Sancti Michaëlis venire, unde Lupercii, novi Provincialis, jussu, liberali comœtu instructi discedentes, Calchaquinam vallem per altissimos montes ingressi, à primoribus gentis grato præter spem animo excepti, omnia vallis loca peragrarunt. Quo peracto, narraturi quid apud Calchaquinos viderant, quæque spes affulgeret dilatandi Christiani imperii insperati, redierant. Quos auditos Provincialis ad vallem remisit, cum mandatis ut alacres fundandis oppidis insisterent. Redeuntes excepere Calchaquini alacriter, in loco opportuno extemporaliter opere sacellum erigentes. Sed dæmon trophæum in agro suo erigi

CAPUT
111.
Apud Calchaquinos sedes Societatis restituitur.

Socii ab Calchaquinis recipiuntur.

Sacella exstruuntur.

non patiens, turbas excitavit, eò periculosiores, quò dissimulatores. Nonnulli enim mortales, prætenso religionis velo, sed zelo imprudenti, aliã viã in vallem penetrantes, severitate Indos ita exacerbarunt, ut parum ab seditione abfuerint: li tamen motus eorum discessu sunt sedati. Alia tumultuum causa fuit, intempestiva & futilis quorundam Riocensium expeditio, Casiquii Diaguitarum facilè principis oppidum sine mandato Regii præfecti invadentium. Quæ res ita commovit Calchaquinorum Diaquitis finitimorum Casiquium, ut rumor increbuerit per totam vallem, pacem inter Hispanos ruptam esse; ideoque arma expedienda, Socios JESU de medio tollendos; omnem aditum hostibus intercludendum. Socii quid in hoc periculo agerent dubii, Rectorem Saltensem per nuncium de novarum rerum conditione certum faciunt, à quo acceptã redeundi potestate Ferdinandus Torreblanca, dissimulatione usus, statim è valle abiit. Petrus verò Paricius, utriusque simul abitionem periculo non carere ratus, tantisper in statione mansit. At cùm discriminum fama percrebresceret, ostensione confidentiæ securitatem aliquantulum quærens, multos circum pagos solus obivit: aususque est Cumbicham Calchaquinorum potentissimum arma jam parantem, non sine fructu, monere, ne vellet paucorum hominum insolentiam communibus armis reprimere, & latrocinium bello vindicare. Sed cùm alia turbulentorum seditioforumque hominum cogitata spargerentur in vulgus, dissimulanter etiam è valle se proripiens, magnis itineribus Saltam petiit. Recognitã, Didacus Boroa, vices Provincialis in Paraquaria absentis gerens, monet ut vallem citissimè repeterent, ne interruptæ operæ damnum genti afferrent, & spem præscinderent pertinaciæ Calchaquinorum aliquando debellandæ. Non esse cur ad quemvis tumultus ventum timeretur. Satis sciri Barbarorum furorem tam facilè sedari, quàm concitari, levemque ad eum evitandum declinationem sufficere: nullã re ferociores & inamabiliore reddi impotentium hominum animos, quàm ostensã suspitionis, dissidentia, & timoris umbrã. His monitis cùm supervenissent nova Provincialis mandata, rursus se ad repetendam vallem accinxere: sed ambo Tucumania Prætoris decreto detenti sunt, verentis ne si à Calchaquinis occiderentur, coeretur ipse in vindictam arma sumere, quæ satis occupanda forent Lusitanorum recenti rebellione. Verùm paulò post impetratã ab novo Prætoris potestate, & Ecclesiasticis Illustrissimi Tucumanensis Episcopi indultis instructi, sedatis Barbarorum animis, iidem Patres cum altero Socio in Calchaquinam vallem delati, non sine spe mansionis perpetuandæ, sedem sub Divi Caroli auspiciis, eodem quo antea loco, restauraverunt.

*E valle
abierunt.*

*Ad vallem
remittuntur.*

*Sedem San-
cti Caroli
edificant.*

CAPUT
IV.
Ex itinere
ad Abipones
Matarani excolun-
tur.

*Matarano-
rum mores.*

*Parentandi
modus.*

Nec ignobilior fuit ad Abipones, nulli adhuc Sacerdoti pervios, per Mataranos expeditio. Hanc inivit Joannes Pastor, Esterensis Collegii Rector, cum alio Sacerdote, incensus desiderio imperii Christiani fines transgrediendi, novosque pervadendi: qui communicato cum Provinciali consilio, ex Tucumania metropoli egressus, iter habuit per deserta hominibus loca, usque dum ingrederetur Mataranorum Indorum terras; quorum oppidum octoginta circiter leucis distabat unde discesserat. Matarana gens ebrietati dedita, circulares potitationes quotidie instituebat, aliis aliis, partitis inter se diebus, in orbem invitantibus. Præter has quotidianas debacchationes, alias solemniore Matarani habebant, quas funerales vocabant, Majorum suorum impiis Manibus dedicatas, quorum mortis annuo revertente die, ab hæredibus convivium instruebatur, cujus præcipuum oblectamentum temulentia erat. Convivæ simul ac longo ordine convenerant, struthionem convivatori offerebant, quem præstantissima puella capiti impositum præferbat. Si contingeret eodem die ab uno plurimorum mortuorum memoriam celebrari, pro illorum numero tot struthiones eodem ritu mactabant, exhibebantque. Eidem convivatori quisque pro se munusculum tenebatur offerre, pacto interposito, ut aliis sua parentalia facientibus idem præstarent officium. Et ferè non aliæ inter eos sanguinolentiores insurgebant lites, quàm ab istius pacti fractione: cujus adimplendi obligatio, non tantum ad presentes, sed etiam ad eorum filios nepotesque hæreditariã necessitate transibat. Peractis triduo funeralibus epulis, per horam

integram